

Yayına Geliş Tarihi:07.09.2025
Yayına Kabul Tarihi:11.11.2025
Online Yayın Tarihi:31.12.2025

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt:9, Sayı:3, Yıl:2025, Sayfa:176-192
ISSN: 2587-2206

DERLEME MAKALESİ/COMPILATION ARTICLE

DOSTLUK ANTLAŞMASI'NIN 100. YILINDA TÜRKİYE İLE HOLLANDA ARASINDAKİ DİŞ TİCARETİN ANALİZİ

Binali KILIÇ¹

Özet

Bu çalışma, Dostluk Antlaşması'nın 100. Yılı bağlamında Türkiye ile Hollanda arasındaki dış ticaretin tarihsel arka planını ve güncel dinamiklerini birlikte değerlendirerek, ticaret bileşiminin yapısını, tarafların küresel değer zincirlerindeki konumunu ve işbirliği potansiyelini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Analiz; 17. yüzyıldan günümüze uzanan diplomatik ve ticari gelişmeleri, ikili antlaşmaları, Hollanda'nın toplam dış ticaretindeki başlıca ürün ve ülke dağılımlarını ve Türkiye'nin Hollanda'ya ihracatının ürün kırılımını kapsamaktadır. Çalışmada, resmi kurum yayınları ve literatürden derlenen nicel veriler tablolastırılarak yorumlanmış; ülke ve ürün bazlı paylar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Hollanda'nın 2024 yılındaki ihracatı 725,5 milyar ABD doları, ithalatı ise 636,9 milyar ABD doları olup dış ticaret fazlası vermektedir. Enerji ürünleri (ham/işlenmiş petrol, gaz) ile yüksek teknoloji ve sağlık ekipmanları Hollanda'nın hem ihracatında hem de ithalatında belirleyicidir. Coğrafi olarak Hollanda'nın ticaretinin Avrupa odaklı olduğu görülmektedir. Türkiye'nin Hollanda'ya ihracatı çeşitlidir; mineral yakıtlar, hazır giyim, otomotiv, makine/elektronik ve tarım-gıda malları önemli kalemlerdir.

Sonuç olarak Türkiye-Hollanda ticareti enerji, imalat ve tarım ekseninde çok boyutlu bir yapı sergilemektedir. Hollanda'nın lojistik/teknoloji kümeleri ile Türkiye'nin üretim kapasitesi birbirini tamamlayacak yapıda olduğu düşünülmektedir. Ticaret hacmi orta ölçekli olsa da yapılan işbirliği alanları stratejiktir. Enerji dışı yüksek katma değerli

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, E-mail: binali.kilic@balikesir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8345-6617

Atıf/Citation: Kılıç B. (2025). Dostluk Antlaşması'nın 100. yılında Türkiye ile Hollanda Arasındaki Dış Ticaretin Analizi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 176-192.

malların (medikal cihazlar, elektronik, kimya vb.) payının artırılması mümkündür. Ortak Ar-Ge ve inovasyon programları ile kümelenme bağlantıları derinleştirilebilir. Tarım ve gıda alanlarında sürdürülebilirlik standartları üzerinden ortak sertifikasyon ve pazarlama stratejileri geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dostluk Antlaşması, Türkiye, Hollanda, Dış Ticaret

AN ANALYSIS OF FOREIGN TRADE BETWEEN TÜRKİYE AND THE NETHERLANDS ON THE 100TH ANNIVERSARY OF THE TREATY OF FRIENDSHIP

Abstract

The present study seeks to analyze the historical background and contemporary dynamics of foreign trade between Türkiye and the Netherlands within the framework of the 100th anniversary of the Treaty of Friendship. It particularly aims to reveal the structure of trade composition, the positions of both parties within global value chains, and their potential for enhanced cooperation. The analysis covers diplomatic and commercial developments from the 17th century to the present, bilateral agreements, the distribution of major products and partner countries in the Netherlands' overall foreign trade, as well as the product-based breakdown of Türkiye's exports to the Netherlands. Quantitative data compiled from official institutional sources and the academic literature are tabulated and interpreted, and assessments are carried out on the basis of country- and product-level shares.

In 2024, the Netherlands recorded exports amounting to USD 725.5 billion and imports of USD 636.9 billion, thereby maintaining a trade surplus. Energy products (crude/refined oil and gas), as well as high-technology and medical equipment, play a decisive role in both exports and imports. Türkiye's exports to the Netherlands are diverse, with mineral fuels, ready-made garments, automotive products, machinery/electronics, and agri-food commodities constituting major items. Geographically, the Netherlands' trade is concentrated in Europe, with Germany emerging as the primary partner country.

In conclusion, Türkiye–Netherlands trade demonstrates a multidimensional structure across the axes of energy, manufacturing, and agriculture. The Netherlands' logistics and technology clusters are considered to be complementary to Türkiye's production capacity. Although the overall trade volume remains at a medium scale, the areas of cooperation are of strategic importance. The share of non-energy, high value-added goods (such as medical devices, electronics, and chemicals) can be further increased. Joint R&D and innovation programs, as well as clustering linkages, may be deepened. In the fields of agriculture and food, common certification and marketing strategies could be developed based on sustainability standards.

Keywords: Treaty of Friendship, Türkiye, Netherlands, Foreign Trade

GİRİŞ

Hollanda Krallığı, Hollanda ve Karayip Denizindeki altı adadan oluşmaktadır. Alan olarak Avrupa Birliği'nin en küçük ülkelerinden bir tanesi olan Hollanda, Kuzey Denizi kıyısında Almanya ve Belçika arasında Batı Avrupa'da yer almaktadır. Hollanda'nın 41.526 km²'lik yüzölçümünün 7.578 km²'lik kısmı (%18) su ve kanallardan oluşur. Ren, Maas ve Shelde nehirlerinin deltasıdır. Coğrafi olarak düz olan ülkenin yarısından çoğu deniz seviyesinin altındadır (Ticaret Bakanlığı, 2025: 3).

2025 yılı itibarıyla Hollanda'nın nüfusu 18 milyonun üzerine çıkmıştır. Toplam nüfusun yaklaşık %80'i etnik olarak Hollandalılardan oluşurken, geri kalan %20'sini farklı azınlık grupları meydana getirmektedir. Nüfus yoğunluğu kilometrekare başına 491 kişi olan Hollanda, bu özelliğiyle dünya genelinde nüfus yoğunluğu en yüksek ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkenin en kalabalık şehirleri sırasıyla Amsterdam, Rotterdam, Lahey, Utrecht, Eindhoven ve Tilburg'dur (Ticaret Bakanlığı, 2025: 4).

Hollanda'nın uluslararası tarih sahnesindeki görünürlüğü 16. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Ülke, 1579 yılında İspanya'dan bağımsızlığını elde ederek siyasi bir aktör olarak varlık göstermeye başlamıştır. 17. yüzyılda ise özellikle denizcilik ve ticaret alanlarında kaydettiği ilerlemeler sayesinde küresel ölçekte önemli bir güç konumuna yükselmiştir (Aykın ve Kahraman, 2018: 128; Bilgili, 2011: 90).

Hollanda, İspanya'ya karşı yürüttüğü mücadele sayesinde Batı Avrupa devletleri nezdinde uluslararası tanınırlık elde etmiştir. Bu süreçte, Akdeniz'de İspanya'nın rakibi konumunda bulunan Osmanlı İmparatorluğu, Hollanda için stratejik bir müttefik olarak öne çıkmıştır. Dolayısıyla Hollanda, hem İspanya'ya karşı güç dengesini sağlamak hem de Doğu Akdeniz ticaret yollarında kendine alan açmak amacıyla Osmanlı İmparatorluğu ile diplomatik ve siyasî ilişkiler kurma ihtiyacını hissetmiştir. Bu durum, Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki güç dengelerini şekillendiren aktörlerden biri olarak oynadığı belirleyici rolü ortaya koymaktadır (Erdbrink, 2012: 159).

Türkiye ile Hollanda arasındaki diplomatik ilişkilerin kökeni 17. yüzyıla dayanmaktadır. 1612 yılında Osmanlı sarayına ilk Hollanda temsilcisi olarak Cornelis Haga gönderilmiş ve aynı dönemde Sultan I. Ahmed tarafından Hollandalılara ayrıcalıklı ticaret ve hukukî haklar tanıyan bir ahidnâme verilmiştir. Bu gelişme, iki ülke arasındaki ilişkilerin kurumsal bir zemine oturmasının ve Hollanda'nın Osmanlı topraklarında resmî statü

kazanmasının başlangıç noktası olmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2025).

Hollanda Krallığının kuruluş sürecini izleyen dönemde Osmanlı İmparatorluğu, Hollanda ile olan siyasi ilişkilerini kurumsal bir çerçeveye oturtma yönünde adımlar atmıştır. Bu bağlamda 1859 yılında Yahya Karaca Paşa'nın Lahey'e elçi olarak atanması, Osmanlı İmparatorluğu'nun Hollanda nezdindeki ilk daimî diplomatik temsilciliğinin açılmasıyla sonuçlanmıştır. Söz konusu gelişme, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin süreklilik kazandığı kurumsal bir dönemin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir (Aykın ve Kahraman, 2018: 128).

Osmanlı İmparatorluğu ile Fransa arasında imzalanan ilk kapsamlı kapitülasyon antlaşması 18 Ekim 1569 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu antlaşma, yalnızca Osmanlı-Fransız ilişkilerinde bir dönüm noktası teşkil etmekle kalmamış, aynı zamanda sonraki yıllarda diğer Avrupa devletleriyle yapılacak benzeri düzenlemelere de örnek olmuştur. Nitekim Fransa'ya tanınan ayrıcalıklar, 1580'de İngiltere ve 1612'de Hollanda ile gerçekleştirilen kapitülasyon antlaşmalarının temelini oluşturmuştur. Bu antlaşmalar ilerleyen dönemde ise çeşitli Avrupa devletleriyle kurulan diplomatik ve ticari ilişkilerin kurumsal zeminini hazırlamıştır (İnalçık, 1994: 143).

Osmanlı-Hollanda diplomatik ilişkilerinin kurulmasıyla birlikte Hollandalı tüccarların Osmanlı topraklarındaki faaliyetleri giderek yoğunlaşmıştır. Bu dönemde Hollanda elçileri, çoğu zaman İngiliz büyükelçileriyle eşgüdüm içinde hareket ederek özellikle Osmanlı'nın Avusturya ve Rusya ile giriştiği savaşların ardından gerçekleştirilen barış görüşmelerinde arabulucu rolü üstlenmişlerdir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2025).

1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Felemenk Krallığı arasında imzalanan Muhadenet Muahedenamesi (Dostluk Antlaşması), iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin kurumsal temelini oluşturan ilk metinlerden biri olmuştur. Bu antlaşma, yalnızca dönemin ikili ilişkilerini hukuki bir çerçeveye oturtmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin yeni kurulan Cumhuriyet kimliğiyle uluslararası sistemdeki konumunu pekiştirmesi açısından da önem taşımaktadır. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kurulmasına kadar geçen süreçte söz konusu antlaşma, Türkiye-Hollanda ilişkilerinde başvurulmuş en önemli referans metin olarak varlığını sürdürmüş ve taraflar arasındaki siyasi ilişkilerin çerçevesini belirleyen temel dayanak olmuştur (Aykın ve Kahraman, 2018: 128).

1960'lı yıllardan itibaren Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) arasındaki ilişkiler, Ortaklık Antlaşması ve bu antlaşmanın uygulama belgeleri üzerinden şekillenmiştir. 1970 yılında imzalanan Katma Protokol ve 1996'da yürürlüğe giren 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı, taraflar arasındaki ekonomik ve siyasi ilişkilerin temel itici gücü olmuştur. 2005 yılından itibaren ise Türkiye-Hollanda ilişkileri, Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında kabul edilen Müzakere Çerçeve Belgesi doğrultusunda gelişmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin Hollanda ile yürüttüğü ilişkilerde olduğu gibi, Hollanda'nın Türkiye'ye yönelik siyasi tutumlarında da Avrupa Birliği çerçevesinden tamamen bağımsız bir yaklaşım söz konusu değildir. Dolayısıyla ikili ilişkiler, büyük ölçüde AB-Türkiye ilişkilerinin genel seyrinden etkilenmiş ve bu kurumsal çerçeve içinde anlam kazanmıştır (Aykın ve Kahraman, 2018: 128).

Hollanda – Türkiye ilişkilerinin bir diğer önemli dönüm noktası, 1964 yılında imzalanan Türkiye-Hollanda İşgücü Antlaşmasıdır. 2024 yılına gelindiğinde, Türkiye-Hollanda ilişkilerinde iki önemli yıl dönümü aynı anda kutlanmıştır: Dostluk Antlaşması'nın 100. Yılı ve İşgücü Antlaşması'nın 60. Yılı. Bu tarihsel eşik, ikili ilişkilerin hem köklü geçmişine hem de geleceğe dönük işbirliği potansiyeline işaret etmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2025).

Hollanda'daki Türk diasporası iki ülke ilişkilerinin en canlı toplumsal boyutunu oluşturmaktadır. Günümüzde Hollanda'da yaklaşık 500.000 Türk kökenli kişi yaşamaktadır. Bu topluluk, toplamda 4 milyona yakın göçmen kökenli nüfusun önemli bir kesimini teşkil etmekte olup hem ekonomik katkıları hem de kültürel bağlarıyla Türkiye-Hollanda ilişkilerinde köprü rolü üstlenmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2025)

Hollanda ile Dostluk Antlaşması'nın 100. Yılı nedeniyle; Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü 3000 adet gümüş madeni hatıra para basmıştır. Madeni hatıra paranın görseli Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Türkiye ve Hollanda'nın 100 Yıllık Dostluğunun Hatıra Parası

Kaynak: Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, 2024

Şekil 1'de yer alan madeni hatıra paranın teknik özellikleri: %92,5 saflıkta (925 ayar) gümüşten imal edilmiştir. Kenar yüzeyi tırtıllı olup, çapı 38,61 mm'dir. Paranın ağırlığı $31,10 \pm \%1$ gram olarak belirlenmiş, basım adedi ise 3.000 adet ile sınırlı tutulmuştur.

1. TÜRKİYE-HOLLANDA EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİNİN GENEL ÇERÇEVESİ

Batı kaynaklarına göre Türkiye, 16. yüzyılda Hollanda'ya lale soğanı ihraç etmeye başlamış, bu durum iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin tarihsel kökenlerini ortaya koymaktadır (Orhonlu, 2011: 11). Diplomatik ilişkilerin kurulmasının ardından Hollandalı tüccarların Osmanlı topraklarındaki ticari faaliyetlerinde belirgin bir artış gözlenmiştir (Aykın ve Kahraman, 2018: 132).

17. yüzyılda Osmanlı-Hollanda ticari ilişkileri esasen hammadde ve tekstil ürünleri etrafında şekillenmiştir. Bu dönemde Osmanlı topraklarından Hollanda'ya yün ve pamuk ihraç edilirken, Hollanda tüccarları da

karşılığında İstanbul ve İzmir pazarlarına pamuklu ve yünlü kumaş tedarik etmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde ise Osmanlı'nın Hollanda'ya yönelik başlıca ihraç kalemi tütün olmuştur. Cumhuriyet döneminde ikili ilişkilerin kurumsallaşması amacıyla 1934 yılında Türk-Hollanda Derneği kurulmuş, bu girişim ekonomik ve kültürel etkileşimi güçlendirmeye yönelik önemli bir adım teşkil etmiştir. Öte yandan, Hollanda'nın önde gelen çok uluslu şirketlerinden Philips, 1930 yılında Türk Philips Ltd. adıyla Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayarak iki ülke arasındaki doğrudan yatırımların da erken örneklerinden birini oluşturmuştur. Nihayet 1996 yılında Avrupa Birliği ile Türkiye arasında yürürlüğe giren Gümrük Birliği Antlaşması, sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergilerinin kaldırılmasıyla birlikte Türkiye-Hollanda ticaret hacmini belirgin biçimde artırmış ve ikili ekonomik ilişkilerin yeni bir boyuta taşınmasına zemin hazırlamıştır (Ticaret Bakanlığı, 2025: 14).

Türkiye ile Hollanda arasında yapılan antlaşmalar ve protokoller Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Türkiye ile Hollanda Arasındaki Antlaşmalar ve Protokoller

Antlaşma	Tarih
Ticaret ve �deme Antlaşması	06.0.9.1949
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Ortak Komisyonu (KEK) Kurulmasına İlişkin Mektup Teatisi	24.01.1985
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Antlaşması	27.03.1986
Çifte Vergilendirmenin �nlenmesi Antlaşması	27.03.1986
Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Veterinerlik Antlaşması	24.05.1995
Tarım ve Kırsal politikalar Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	21.09.2000
Enerji Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	03.10.2000
Uluslararası Karayolu Taşıma Antlaşması	17.04.2003
Gümrükler Alanında İdari Yardım Antlaşması	18.08.2005
Türkiye-Hollanda Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) Kurucu Deklarasyonu	03.06.2014
Türkiye-Hollanda JETCO III. Dönem Mutabakat Zaptı	28.09.2020

Kaynak: Aykın ve Kahraman, 2018: 133; <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/hollanda/ikili-anlasmalar/iki-ulke-arasında-ticaretin-altıyapısını-olusturan-anlasma-ve-protokoller>

Tablo 1'de Türkiye-Hollanda arasındaki ilk antlaşmanın 1949'da yürürlüğe giren Ticaret ve  deme Antlaşması'dır. 1980'lerden itibaren yatırımların korunması, vergilendirme, tarım ve enerji gibi farklı alanlarda antlaşmalar yapılmış, 2000'li yıllarda ulaştırma ve gümrük işbirliği  ne çıkmıştır. 2014'te tesis edilen Türkiye-Hollanda Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) Kurucu Deklarasyonu ve 2020 yılında Türkiye-Hollanda

JETCO III. Dönem Mutabakat Zaptı ile ikili ilişkilerin günümüzde kurumsal ve düzenli bir diyalog çerçevesinde sürdürülmektedir.

Hollanda, küresel ölçekte yatırımlara ve ticarete en açık ekonomilerden biri olarak öne çıkmaktadır. Avrupa'nın en büyük ve en yoğun limanı olan Rotterdam'ın yanı sıra, dünyanın en gelişmiş ulaşım altyapılarından birine sahip olması, ülkeyi Avrupa pazarına girişte stratejik bir merkez konumuna getirmektedir. İstihdamın yalnızca küçük bir kısmını oluşturmaya karşın yüksek düzeyde mekanizasyon ile donatılmış tarım sektörü, Hollanda'yı dünyanın en büyük ikinci tarım ihracatçısı haline getirmiştir. Yeni ürün ve eğilimlere karşı açık bir yapıya sahip olan, aynı zamanda yüksek düzeyde İngilizce yeterliliği bulunan Hollandalı tüketiciler, yabancı ihracatçılar açısından cazip bir hedef pazar niteliği taşımaktadır. Uluslararası işletmeler için elverişli bir ekonomik ortam sunan Hollanda, pek çok küresel şirketin bölgesel ve uluslararası genel merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca çok sayıda uluslararası banka, sigorta şirketi, hukuk firması ve danışmanlık kuruluşunun ülkede faaliyet göstermesi, Hollanda'yı yatırımcılar açısından kapsamlı ve küresel ölçekte hizmet sağlayabilen bir ticaret ve finans merkezi konumuna yükseltmektedir (<https://www.kolayihracat.gov.tr>).

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden belge analizi tekniği tercih edilmiştir. Belge analizi, yazılı ve elektronik belgelerin sistematik biçimde incelenip yorumlanmasını içeren nitel araştırma yöntemidir. Belge analizinde kullanılan veriler; araştırmacının müdahalesi olmaksızın oluşturulmuş yazılı, görsel veya dijital materyaller, raporlar ve resmi kayıtlardan oluşabilmektedir (Kıral, 2020: 173-174). Belge analizi, araştırma konusu ile ilgili yazılı bilgi, rapor, istatistik ve kayıtların sistematik biçimde incelenmesini ve yorumlanmasını kapsamaktadır (Karadaban vd., 2023: 2665).

Bu çalışmada öncelikle Türkiye ile Hollanda arasındaki ilişkilerin tarihsel arka planı ele alınmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda Dostluk Antlaşması'nın 100. Yılında Türkiye ile Hollanda arasındaki dış ticaret verileri değerlendirilmiştir. Resmî kurumların raporlarından elde edilen veriler tablo halinde sunulmuş, ihracat ve ithalat kalemleri ürün gruplarına göre yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirmeye alınan veriler ve ulaşılan bulgular aşağıda sırasıyla ele alınmıştır. Hollanda'nın ihracatında yer alan başlıca ürünler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Hollanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler

GTİP	Ürünler	2024 (1.000 ABD dolar)	Pay (%, 2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		725.520.286	100,0
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	60.295.920	8,3
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb. imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	26.164.140	3,6
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	21.385.884	2,9
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	20.848.140	2,9
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	17.348.167	2,4
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	17.041.424	2,3
8471	Otomatik bilgi işlem makinaları, bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen makinalar	16.412.376	2,3
3002	Serum, aşı, toksin vb. ürünler	14.284.667	2,0
9021	Ortopedik cihazlar; cebireler, kırıklar için cihazlar vb.; protez organlar; işitme cihazları, vücut içi ve dışı cihazları	12.534.758	1,7
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	7.821.005	1,1

Kaynak: https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 2'de Hollanda'nın ihracatında yer alan başlıca ürünler gösterilmiştir. 2024 yılı itibarıyla Hollanda'nın toplam ihracatı 725,5 milyar ABD dolar düzeyindedir. İhracatta en büyük payı petrol yağları (%8,3) yer

almaktadır. Bunu sırasıyla yarı iletken üretiminde kullanılan makineler (%3,6), telefon ve iletişim cihazları (%2,9) ve ilaçlar (%2,9) izlemektedir. Ayrıca tıbbi cihazlar, ham petrol, bilgi işlem makineleri, aşılar ve ortopedik cihazlar da önemli kalemler arasında olduğu görülmektedir. Genel olarak, Hollanda'nın ihracatında enerji ürünleri ile yüksek teknoloji ve sağlık sektörüne yönelik ürünlerin öne çıktığı söylenebilir.

Hollanda'nın ithalatında yer alan başlıca ürünler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler

GTİP	Ürünler	2024 (1.000 ABD dolar)	Pay (%, 2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		636.885.898	100,0
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	48.977.622	7,7
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	31.610.245	5,0
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	23.873.160	3,7
8471	Otomatik bilgi işlem makinaları, bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen makinaları	21.071.768	3,3
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	15.144.661	2,4
8703	Otomobiller	15.032.736	2,4
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	13.123.495	2,1
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	12.942.104	2,0
3002	Serum, aşı, toksin vb. ürünler	12.442.086	2,0
9021	Ortopedik cihazlar; cebireler, kırıklar için cihazlar vb; protez organlar; işitme cihazları, vücut içi ve dışı cihazları	9.732.707	1,5

Kaynak: https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 3'te Hollanda'nın ithalatında yer alan başlıca ürünler özetlenmiştir. 2024 yılı itibarıyla Hollanda'nın toplam ithalatı 636,9 milyar ABD dolar düzeyindedir. İthalatta en büyük kalemi ham petrol (%7,7) ve işlenmiş petrol ürünleri (%5,0) oluşturmaktadır. Bunları telefon ve iletişim cihazları (%3,7), bilgi işlem makineleri (%3,3) ve tıbbi cihazlar (%2,4)

izlemektedir. Ayrıca otomobiller, ilaçlar, doğal gaz ve aşılarda öne çıkan diğer ithalat kalemleridir. Genel olarak, Hollanda'nın ithalatında enerji ürünleri (petrol ve gaz) ile yüksek teknoloji, sağlık ve otomotiv sektörlerinin belirleyici olduğu görülmektedir.

Hollanda'nın ülkelere göre ihracatı Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Hollanda'nın Ülkelere Göre İhracatı

Sıra No	Ülkeler	2023 (1000 ABD doları)	2024 (1000 ABD doları)	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023-2024)
TOPLAM (Diğerleriyle)	İHRACAT	741.804.035	725.520.286	100,0	-2,2
1	Almanya	168.657.461	160.835.964	22,2	-4,6
2	Belçika	86.555.244	85.942.603	11,8	-0,7
3	Fransa	59.741.327	56.456.672	7,8	-5,5
4	İngiltere	49.517.010	44.889.513	6,2	-3,5
5	ABD	37.260.145	41.474.717	5,7	11,3
6	İtalya	30.697.020	29.612.805	4,1	-3,5
7	İspanya	23.820.841	24.577.008	3,4	3,2
8	Çin	19.476.740	22.299.839	3,1	14,5
9	Polonya	20.894.196	22.055.427	3,0	5,6
17	Türkiye	8.738.302	8.596.144	1,2	-1,6

Kaynak: https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 4'te Hollanda'nın ülkelere göre ihracatı sunulmuştur. 2024 yılında Hollanda'nın toplam ihracatı 725,5 milyar ABD doları olmuştur. İhracatın coğrafi dağılımına bakıldığında Avrupa ülkeleri belirgin şekilde öne çıkmaktadır. Almanya (%22,2) Hollanda'nın en büyük ihracat pazarıdır. Belçika (%11,8) ve Fransa (%7,8) ikinci ve üçüncü sırada gelmektedir. İngiltere (%6,2) ve ABD (%5,7), Hollanda'nın AB dışındaki en büyük ihracat pazarlarıdır. İtalya, İspanya, Polonya ve Çin Hollanda ihracatında %3 civarında paya sahiptir. Türkiye, 2024 yılında Hollanda'nın ihracatında 17. sırada yer almakta ve %1,2'lik bir pay ile orta ölçekli bir ticaret ortağı konumundadır. Hollanda ihracatının öncelikle Avrupa merkezli olduğunu, özellikle Almanya ve komşu ülkelerle yoğun bir ticaret bağı bulunduğunu görülmektedir. ABD, İngiltere ve Çin ise Avrupa dışındaki en önemli pazarlarıdır. Bununla birlikte; 2024 yılında toplam ihracat, 2023'e göre %2,2 oranında azalmıştır. Çin, ABD ve Polonya gibi pazarlarda belirgin

artışlar görülürken, Avrupa ülkelerinde genel bir gerileme yaşanmıştır. Türkiye'ye yapılan ihracat ise % -1,6 azaldığı görülmektedir.

Hollanda'nın ülkelere göre ithalatı Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Hollanda'nın Ülkelere Göre İthalatı

Sıra No	Ülkeler	2023 (1.000 ABD dolar)	2024 (1.000 ABD dolar)	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023-2024)
TOPLAM (Diğerleriyle)	İTHALATI	664.131.324	636.885.898	100,0	-4,1
1	Almanya	112.138.819	105.870.915	16,6	-5,6
2	ABD	68.995.363	64.863.991	10,2	-6,0
3	Belçika	67.866.434	63.669.185	10,0	-6,2
4	Çin	55.403.243	55.050.339	8,6	-0,6
5	İngiltere	33.739.396	29.557.866	4,6	-12,4
6	Fransa	23.414.618	22.414.190	3,5	-4,3
7	İtalya	16.555.995	16.238.656	2,5	-1,9
8	Norveç	21.717.715	15.491.879	2,4	-28,7
9	İrlanda	13.349.330	15.119.089	2,4	-13,3
22	Türkiye	5.864.112	5.985.195	0,9	2,1

Kaynak: https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 5'te Hollanda'nın ülkelere göre ithalatına yer verilmiştir. 2024 yılında Hollanda'nın toplam ithalatı 636,9 milyar ABD dolar olmuştur. İthalatın büyük bölümü Almanya, ABD, Belçika ve Çin gibi büyük ekonomilerden yapılmaktadır. Almanya (%16,6) Hollanda'nın en büyük tedarikçisi konumundadır. Çin (%8,6), Hollanda'nın en büyük Asya merkezli tedarikçisi olduğu söylenebilir. İngiltere, Fransa, İtalya gibi Avrupa ülkeleri ithalatı %2,5–4,5 aralığında pay sahibidir. Türkiye, 2024 yılında Hollanda'nın ithalatında 22. sırada yer almakta ve yalnızca %0,9'luk bir pay ile sınırlı bir tedarikçi konumundadır. 2023'ten 2024'e toplam ithalat %4,1 oranında azalmıştır. En belirgin düşüş Norveç'te (%-28,7), İngiltere'de (%-12,4) ve İrlanda'da (%-13,3) görülmüştür. Hollanda'nın 2024 yılında Almanya, ABD, Belçika ve Fransa gibi büyük ticaret ortaklarında ithalatı gerilemiştir. Buna karşın, Türkiye'den ithalatı %2,1 oranında arttığı görülmektedir.

Türkiye'nin Hollanda'ya ihracatında başlıca ürünler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Türkiye'nin Hollanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler

GTİP	Ürünler	2023 (1000 ABD dolar)	2024 (1000 ABD dolar)	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023- 2024)
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.344.039	1.196.143	14	-11,0
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	411.356	667.521	7,8	62,3
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	166.018	328.112	3,8	97,6
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	145.168	316.191	3,7	117,8
8703	Otomobiller	235.944	289.814	3,4	22,8

Kaynak: https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 6'da görüleceği üzere, Türkiye'nin Hollanda'ya ihracat yapısında otomobiller, moda ve mücevher gibi katma değerli sektörlerde büyüyen bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye'nin Hollanda'dan ithalatında başlıca ürünler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Türkiye'nin Hollanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler

GTİP	Ürünler	2023 (1000 ABD dolar)	2024 (1000 ABD dolar)	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023- 2024)
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	861.056	1.124.906	22,4	30,6
8701	Traktörler	253.101	262.158	5,2	3,6
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler ve bunların türevleri	218.538	248.447	4,9	13,7
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	198.340	181.322	3,6	-8,6
3907	Poliasetaller, diğer polietiler, epoksi reçineler, polikarbonatlar,	126.650	130.334	2,6	2,9

	alkit reçineler, polialiestler, vb. (ilk şekilde)				
--	--	--	--	--	--

Kaynak:

https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-UlkeProfili_2025.pdf

Tablo 7’de yer alan verilere göre Türkiye’nin Hollanda’dan ithalatında sanayi girdileri ve üretim malzemelerinin öne çıktığını gösteriyor. Veriler, Türkiye’nin Hollanda ile ticaretinde üretim odaklı bir ithalat yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Türkiye, sahip olduğu geniş tüketici altyapısı ve Avrupa iç pazarlarına erişim sağlayabilecek nitelikli teknik işgücü sayesinde özellikle telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde Hollandalı yatırımcıların dikkatini çeken bir ülke konumundadır. Nitekim yabancı sermayeli firmaların dağılımı incelendiğinde, Türkiye’de faaliyet gösteren Hollanda menşeli şirketler, Almanya ve İngiltere’den sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Hollanda kökenli işletmeler, özellikle inşaat ve pazarlama alanında uzmanlaşarak Türkiye’nin turistik bölgelerinde konut ve yerleşim projelerine yoğun şekilde yatırım yapmaktadır. Bunun yanı sıra, toptan ve perakende ticaret, turizm ve catering, lojistik ve haberleşme, makine sanayi, metal ve plastik işleme, tekstil ve hazır giyim, bilişim, yayıncılık ve eğitim gibi farklı sektörler Hollandalı girişimcilerin yatırım alanları arasında öne çıkmaktadır. Öte yandan Hollanda’daki Türk yatırımcıların çoğunluğu bankacılık sektöründe faaliyet göstermekte olup, bunun yanında tekstil ve moda, lojistik ve tüketici elektroniği üretimi gibi sektörlerde de kayda değer girişimlerde bulunmaktadır. Bu durum, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin yalnızca ticaret üzerinden değil, karşılıklı doğrudan yatırımlar yoluyla da çok boyutlu bir gelişim sergilediğini göstermektedir (Ticaret Bakanlığı, 2025: 16).

Hollanda, sahip olduğu stratejik konum ve gelişmiş altyapısı sayesinde Avrupa’nın başlıca liman ve lojistik merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ülkeye ithal edilen ürünlerin önemli bir kısmı ya çok sınırlı bir işlemde geçmekte ya da herhangi bir işleme tabi tutulmadan doğrudan diğer ülkelere ihraç edilmektedir. Bu durum, Hollanda’nın Avrupa’nın en önemli ticaret ve dağıtım üssü niteliğini pekiştirmektedir. Özellikle Avrupa pazarına erişimde sağladığı avantajlı konum, modern lojistik hizmetleri ve güçlü ulaşım altyapısı, çok sayıda uluslararası firmanın Hollanda’yı bir pazarlama ve operasyon merkezi olarak tercih etmesine zemin hazırlamaktadır. Hollanda’nın rekabetçi avantajını artıran bir diğer unsur ise belirli sektörlerde yoğunlaşan şirket ve araştırma kurumları

kümelenmeleridir. Özellikle kimya, ileri teknolojiye dayalı yenilikçi malzemeler, gıda endüstrisi, çiçekçilik, yaşam bilimleri, sağlık, su yönetimi, denizcilik, Ar-Ge ve finansal hizmetler alanlarında ortaya çıkan bu kümelenmeler, ülkenin bilgi üretimi ve yenilik kapasitesini güçlendirmektedir. Dolayısıyla Hollanda, yalnızca bir transit ticaret merkezi değil, aynı zamanda Avrupa'da yenilikçi sektörlerin gelişiminde yönlendirici rol üstlenen bir bilgi ve teknoloji ekosistemi olarak da değerlendirilmektedir (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, 2011: 3).

SONUÇ

Hollanda'nın toplam ihracatı 725,5 milyar ABD dolar, toplam ithalat ise 636,9 milyar ABD dolar'dır. Bu rakamlar, Hollanda'nın dış ticaret fazlası verdiğini göstermektedir. 2024 verileri, Hollanda'nın enerji ürünlerinde Avrupa'nın en önemli transit ve yeniden ihracat merkezi, yüksek teknoloji ve sağlık ekipmanlarında ise hem ithalatçı hem ihracatçı kimliğiyle küresel değer zincirlerinin düğüm noktası olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin Hollanda'ya ihracatı; mineral yakıtlar ve hazır giyim başta olmak üzere otomotiv, makine/elektronik ve tarım-gıda mallarına yayılan bir çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik Hollanda'nın lojistik, finansal ve Ar-Ge'ye dayalı talep yapısıyla uyumludur. Türkiye açısından Hollanda, ticaret hacmi itibarıyla orta ölçekte olmakla birlikte, doğrudan yatırımlar, tedarik zinciri derinliği, lojistik erişim ve diaspora etkisi üzerinden stratejik ortak olma potansiyelini taşımaktadır. Gümrük Birliği, JETCO, KEK gibi antlaşmalar ve Türk diasporasının köprü rolü, ikili ticari ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Hollanda'nın enerji ürünlerinin ihracatında petrol yağları %8,3 ile ilk sırada yer alırken, ithalatta ham petrol (%7,7) ve işlenmiş petrol ürünleri (%5,0) öne çıkmaktadır. Bu durum, Hollanda'nın enerji ürünlerini işleyip yeniden ihraç eden bir transit ticaret merkezi olduğunu göstermektedir. Hollanda'nın ihracatında yarı iletken makineleri, iletişim cihazları, ilaçlar, tıbbi ve ortopedik cihazlar öne çıkmaktadır. İthalatta ise bilgi işlem makineleri, telefon cihazları, ilaçlar, tıbbi cihazlar ve aşılar dikkat çekmektedir. Hollanda'nın yüksek teknoloji ve sağlık alanında hem büyük ithalatçı hem de güçlü ihracatçı olduğu görülmektedir. Hollanda'nın küresel değer zincirlerinde hem üretici hem de dağıtıcı olduğu söylenebilir.

Türkiye'nin Hollanda'ya ihracat verileri incelendiğinde, Türkiye'nin Hollanda pazarında tekstil, otomotiv, kimya ve mücevherat gibi farklı sektörlerde rekabetçi bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Özellikle hazır giyim ve mücevherat gibi katma değeri yüksek sektörlerde yaşanan

ihracat artışı, Türkiye'nin Avrupa pazarında markalaşma potansiyelini güçlendirebilir.

Hollanda'nın lojistik ve teknoloji alanındaki üstünlüğü ile Türkiye'nin üretim gücünün birleşmesi, iki ülke arasındaki ticaretin daha dengeli ve sürdürülebilir bir yapıya evrilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, Türkiye'nin Hollanda'ya yönelik ihracatında yüksek katma değerli, çevre dostu ve Ar-Ge destekli ürünlerin payının artırılması, hem Avrupa Yeşil Mutabakatı hedefleriyle uyum sağlayacak hem de Türkiye'nin küresel tedarik zincirlerindeki konumunu güçlendirecektir. 1924'te başlayan Türkiye-Hollanda diplomatik ilişkileri, 100 yıllık süreçte önemli bir kurumsallaşmaya ulaşmıştır. Hollanda hem ithalatta hem ihracatta yüksek teknoloji ve sağlık ürünlerinde güçlü olduğu görülmektedir. Türkiye bu alanlarda katma değeri yüksek ürün geliştirdiğinde, Hollanda üzerinden Avrupa pazarında stratejik bir konum elde edebilir. Türk üreticiler tarımda sürdürülebilirlik, sertifikasyon AB standartlarına uyum sağladığında pazar payını artırabilecektir. Türkiye, Hollanda'nın moda, hazır giyim ve tekstil pazarında kaliteli, hızlı teslim avantajı ile bu alanda daha fazla pay alması mümkün görünmektedir. Hollanda'daki 500 bin Türk kökenli nüfus, kültürel bağlar sayesinde Türk ürünlerinin pazarlanmasında doğal bir köprü işlevi görecektir.

KAYNAKÇA

Aykın, M. S. ve Kahraman, E. (2018). Sürdürülebilir Turizme Siyaset Engeli: Türkiye ve Hollanda İlişkileri Örneği, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, (3)1, 126-140.

Bilgili, A. (2011). Hollanda Sosyolojisi. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(23), 89-110.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2024). <https://x.com/DarphaneGM/status/1842199850139476178>, erişim tarihi: 02 Eylül 2025.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (2011). Hollanda Ülke bülteni, [/https://www.deik.org.tr/uploads/hollanda-ulke-bulteni.pdf?](https://www.deik.org.tr/uploads/hollanda-ulke-bulteni.pdf) Erişim tarihi: 02 Eylül 2025.

Erdbrink, G. (2012). Onyedinci Asırda Osmanlı-Hollanda Münasebetlerine Bir Bakış. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* (2-3), 159-180.

<https://www.kolayihracat.gov.tr/ulkeler/hollanda>, Erişim tarihi: 06 Eylül 2025.

İnalcık, H. (1994). *Osmanlı İmparatorluğu: Klasik Çağ (1300–1600)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Karadaban, A., Kaplan, C., Özek, Ö., Çaksu, C., Aküzüm, F. ve Aydın, M. (2023). Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(67): 26662670, <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.67567>.

Kıral, B. (2020). Nitel veri Analizi yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 170-189.

Orhonlu, C. (2011). Tarih Kaynaklarında Hollanda'ya Ait Bilgiler. *Tarih Dergisi* (30), 9-22.

Özyurt, S. (2011). Hollanda Türkleri ve Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı. *Istanbul Journal of Sociological Studies* (26), 259-279.

Trading Economics (2025). Turkey Exports to Netherlands, <https://tradingeconomics.com/turkey/exports/netherlands>, Erişim tarihi: 02 Eylül 2025.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, (2025). <https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?46858bf5-3459-490e-b3ef-92e4e6c6cff2>, Erişim tarihi: 01 Eylül 2025.

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı (2025). https://ticaret.gov.tr/data/5ef9d37413b87640180841db/HOLLANDA-Ulke%20Profili_2025.pdf, Erişim tarihi: 01 Eylül 2025.